

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Kolek (štampelj) zneso vselej
30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Velja do konca tekočega leta
po pošti in v Ljubljani na
dom 2 gl. — kr.
na mesec — 80
posamezne številke po — 7

Vredništvo je na stolnem trgu
biš. št. 284.

Naročnino prejema opravilno
(administracija) in ekspedicijska
Blaznikovi tiskarnici na Bregu.

Izhaja

po trikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in saboto.

Županom in drugim prebrisanim možem po kmetih v premislek.

Možje, zdaj je čas taki, da bi bilo komaj, naj bi kmet toliko politike vedil, kolikor minister, in toliko verskega znanstva imel, kolikor dohtar sv. pisma, zraven tega pa še zemljo tako obdeloval, da bi mu dva — trikrat toliko obrodila, kolikor sicer po navadi. Podučeni dobro biti v veri bi bilo treba, da bi vas ne premotili lažnjivi preroki, ki jih bode kmalo toliko, kolikor je osata po vaših njivah.

V verskih rečeh ste sicer navadno bolj izurjeni in podučeni, kakor pa gospodje po mestih. Vi se sv. vere učite djansko, kar je prva potreba; gospodski pa se velikrat le samo iz katekizma nekoliko na pamet naučé, srce pa čisto malo pridobi, izrejeni so bolj mehkužno, in kader se izšolajo, gre tudi katekizem na stran, in potem mnogi vse žive dni ne pogledajo več verskih bukev, velik del njih opuša tudi pridige itd. Zato je njih prav veliko ne le mlačnih za versko življenje, ampak dostikrat so popolnoma mrtvi in k temu še najhujši sovražniki in preganjavci svoje lastne cerkve. Kar ti ljudje beró, so časniki, in ti le lažnjivi, ali če so bukve, so večidel od judov pisani romani, ki so veri bolj sovražljivi, kakor pravi nejeverniki. V veri ste vi toraj bolj podučeni in vterjeni, kakor pa večina gospodskih ljudi.

Treba vam pa je dandanašnji razumeti tudi politiko, razne državne reči in razmere, če ne, vas bodo zapeljivci in sleparji v vsaki priložnosti na led speljali, kakor so precej rojakov pri zadnjih volitvah.

Ravno zato mnogi tudi zoper vero hudo grešé, ker so v politiki premalo izurjeni. Pridé širokoustni zapeljivec, reče dve — tri debeli

psovki zoper duhovnike, vas malo pohvali, pa začne svoje lažnjive nauke razkladati in kmali vas ima v mreži, ker sami tega ne razumete, kar vam on razklada. Poslednjič mu daste pri volitvah glasove, in kupili ste mačka v žaklju, kateri bo praskal vas in vašo vero!

Eni teh ljudi so tuji, drugi domači; tuji vse koristi obračajo na tuj in na svoj mlin; domačim je „narodnost“ njih malik in njih raj. Oboji pa so častilakomni samopridniki, nasprotniki sv. Cerkve, papeža, škofov, duhovnov in vsih sv. veri vdanih Slovencev, po kterih bijejo in mahajo neprenehoma. Oboji vero preganjajo, pa vendar pravijo: „vero mi spoštujemo“. Ako le kje iz ust kacega grduna slišijo ostudno besedo zoper duhovne, ali kjer koli kak nesramen pregovor poberejo, precej ga denejo v svoje časnike. Prav po Lutrovo o vsaki priliki vero psujejo, in precej v drugi vrsti jih že slišiš reči: „ni res, da bi vera bila v nevarnosti“. Ali pa: „duhovni sami so krivi, če je v nevarnosti“. Pri volitvah ljudem lažejo, da duhovni hočejo pomagati zopet postaviti tlako in desetino, in to zato, da ljudi preslepé, da bi pravim poslancem glasov ne dajali. —

Prav zato tedaj, da bi se Slovenci nčili prave politike, da bi vselej resnico zvedili, da bi bili obvarovani zapeljevanja in sleparstva, ter bi ohranili svoje poštenje in dobro ime, — zato je začel časnik „Slovenec“ izhajati, in zato se mora ta časnik razširiti po vsem Slovenskem, kolikor je največ mogoče.

„Slovenec“ vas bo v lahko umljivi besedi podučeval mnogo potrebnih reči, on vam bo vsako reč tako popisal, kakor je res, vas bo svaril pred zapeljivci in sleparji. Zakaj, pišejo ga možje, ki vedo, da je laž velik greh, in sleparstvo in zapeljevanje še večí, — nožje, ki imajo vest in vero, in ki jim je blagor našega naroda zares pri srcu. Možje ga pišejo,

ki se ne sramujejo in ne ustrašijo povedati, da jim je njih lastna in vaša vera najprva skrb, potlej pa vaš časni blagor na vse strani. Nikoli se vam ne bo treba bati, da bi vas motili in zapeljevali, kader „Slovenca“ berete. Pri časopisih imajo ljudje pregovor: „Cajtenge lažejo“. Pri „Slovencu“ se tega ne bo bati.

Pri zadnjih volitvah so se godile velike zmešnjave Slovincem v škodo in nečast, našim nasprotnikom pa v veselje in posmeh. Zakaj? Zato, ker so laži-slovinci naš narod razcepili in veliko mož zmotili, da so ali nasprotnike volili, ali pa v nejevolji še volit niso šli.

Naši nasprotniki tako skupaj držé, da volijo priporočenega kandidata, ko bi jim bil priporočen sam Judež Iskarjot. Slovenci se pa dajo sleparjem zapeljati in razcepijo se na toliko kampov, kolikor zapeljivci hočejo, da le propadejo prav grdo in sramotno. Ne manj grdo je, da iz strahu, za malo kruha bi jih veliko raji glasovalo za turke ali kitajce, kakor pa za domačine!

Glejte tedaj, dragi rojaki, da imate „Slovenca“ po vsih županijah, po vsih društvih in čitalnicah, po gostilnicah in krčmah, in kdor je toliko premožen, da more brez škode, naj si ga tudi sam za svoj dom naroči. V njem, kakor smo že omenili, bodete imeli poduk in vodilo v vsih političkih zadevah. Prinašal vam bo pa tudi mnogo za gospodarstvo koristnih reči, kakor ceno raznih pridelkov, denarstvene veljave in veliko enacega, tudi še marsikaj mičnega in kratkočasnega.

Vse domoljubne može in gospode brez razločka stanú pa živo in pri otenju našega razkosanega naroda prosimo, naj si to reč v resnici k srcu vzamejo, da ljudstvo še globokeje ne zabrede v zmešnjave in homatije.

S.

Podlistek.

Vérne duše.

Mrzla sapica pihlja po obzidanem prostoru pokopališča, po gomilah in rumeno listje žalostne vrbe pada na zemljo, ki pokriva tolikim vse, kar so na svetu ljubega imeli. Tisoče in tisoče lučic miglja preko zelenih, s cveticami obsajenih vencev, ki jih je položila roka millega spominja na mali holmec, in tisočerna množica se bliža pobešene glave in tužnega obraza v črni hali bivališču mrtvih, ki ne čutijo mrzle sape, ne mokrotnega zraka, tudi ne po dežji omečene zemlje, odeje svoje, kajti njim je — dobro.

Množica dospé do blagoslovljenega kraja, molcé se razpusti po tihem prostoru, vsakega vleče srce drugam, vsakega tje, kjer trohni ali je že davno strohnelo drugo srce, v življenji zvezano ž njim z vezili krvi, zakona, blagodušnosti, dobrotljivosti.

Tam pri kraju, na lepem, tihem prostoru stoji kamniten spominek, z zlatimi črkami se blišči ime tu počivajočih. Zeleni vencí, položeni po belem pesku, vse obdano s kito žalostno brlečih lučic, ob kraju cveteče rožice v posodah v zemljo zakopane, — vse to ti kaže, da je oni, ki tu miruje pod zemljo, pustil nad zemljo bitja, ki se hvaležno, ali njega težko pogrešaje, spominjajo na-nj, ki ga toraj niso še pozabili. In glej! Tam se pripelje krasna kočija, ne, pripelje se jih troje in iz vsake stopi družba črna, a v krasno svilo oblečenih žensk, z žalostnim, a dragocenjenim kinčem obloženih ter mladih, galantnih gospodov, in vsi se podajo proti spominku, drug za drugim, paroma, v vrsti. In prišedši do spomineka se ustavijo, gledajo, tiho, na videz zamišljeno, nobena žnablja se ne ganejo, tudi ne k molitvi! k zdihleju. Toda to ne traja dolgo, kmalo se obrne dama v leskeči se, šumeči svili k svemu spremljevalcu in reče dokaj glasno: „Se Ti ne zdi, dragi moj, da je premalo lučic tukaj? In pa te-le cvetice so sem prinesli! Mraz jih

bo popolnoma pokončal. Kaj bomo pa po leti na vrtu imeli? O, rečem Ti, to je škandal!“ — „Bom jutri vrtnarja k sebi poklical“, odgovori gospod, in vsa družba se obrne in zapusti pokopališče in zunaj se vsede v kočije in se pelje domu. Vse to je trpelo pet minut. In kdo je ta, ki počiva pod tim krasnim spominkom? — Zapustil je svojim dedičem skoro pol milijona.

Druga podoba. Ne daleč od tu je majhen holmec brez spominka, po leti vsajene in pridno oskrbovane cvetice vzel je že jesenski mraz, bilke visé mokre brez perja doli na zemljico, a vidi se holmcu, da ni zapuščen, marveč čedno ohranjen in skrbno poravnan. Danes ni razsvetljen, tudi ne okinčan z vencem; ali je pozabljen? Se tisti, kterim je prebivalec te jamice umrl, več ne spominjajo na-nj? — Stoj! Vidiš tam borno oblečeno družbico, žalostno, še mlado, po pomanjkanji in skrbeh ostarelo, ne več cvetečo žensko, nji na strani troje tudi borno, a čedno oblečenih otrok, dve deklici in fanta, vsi trije še majhni, vidiš, kako se za-

Poslano.

Tužna domovina, ki nam je take sleparje rodila!

Pod tem sicer žalostnim, pa žalibog popolnoma resničnim naslovom razglasil sem v 41. listu „Novic“ izmed mnogih le eno sleparijo papirnatega mladostlovenskega „Naroda“, ki je o mojem, zdaj uže obče znanem Hohentwartovem pismu nesramno laž po svetu trosil in naše ljudi ravno pred volitvami s tem sleparil, da je grof Hohentwart v onem pismu meni razodel, da našega narodnega programa kratko i malo odobriti i podpisati neče i da se sploh na nič ne veže, nego samo mandat sprejme. Kako ne bi človeka tako nesramna sleparija razkačila, ko nij v omenjenem Hohentwartovem pismu duha ni sluha o tem, kar je „Narod“ kvasil, temveč je iz vsega pisma (v katerem Hohentwart krivične napade i natolcevanja od sebe odbija i levite bere onim „mladim“, ki ga v kljub vsemu njegovemu delovanju kot minister še vedno lažnjivo kot sovražnika Slovanov ljudstvu popisuje) ravno nasprotno razvidno, da grof Hohentwart, odkar se je iz nam sovražnega Savla v Pavla spreobrnil, je i hoče naš ostati i da kot tak ves naš narodni program z zedinjeno Slovenijo sprejema i odobruje. Primoran sem bil torej važnejše točke iz dotičnega pisma slovenskemu svetu javno razglasiti, ker sem se nadejal, da bode vsaj potem laži i obrekovanja zoper Hohentwarta konec. — Mahom na to odpravim se na Dunaj ogledat si svetovno razstavo, v kateri so nemški aranžerji, kakor sem precej zapazil, več obzira razodevali do Hotentotov i Potokudov, nego do Slovanov, kajti onim divjakom so samostojne oddelke v razstavi privoščili, nam Slovanom pa, iz kojih krvavih žuljev so se deloma stroški za razstavo vzeli, ki je Dunajčanom na milijone dobička prinesla, se nij ta čast skazala, ampak vsi slovanski pridelki i izdelki, razen ruskih, so le nemačko i magjarko razstavo i slavo povelečevati morali.

Za nesrečni izid volitev na Kranjskem sem bil uže na Dunaji izvedil. Kar je pa surovi „Narod“ na moje „Poslano“ odgovoril, mi nij bilo znano do doma. Stoprv domov prišedšemu mi prijatelji 233. št. „Naroda“ v roke podajo, v kateri se nekđaj odgovoru podobnega psovanja nahaja. Ker mi je v svojo ošabno trmo i zmoto strahovito zatelebani „Narod“ le predobro znan, nijsem sicer nič posebno povoljnega od njega pričakoval; vendar sem nekoliko ostrmil, da se drzne ta umazani list, ki se tako rekoč le od laži, zdražbe i figamostva živi, uže sto i stokrat zaslužen, i zdaj eklatantno na novo potrjeno ime sleparja od sebe odbijati i na me zvrčati (morda zato, ker sem svetu resnico razodel i si na vso moč prizadeval, vsaj naš domači volilni razpor med Razlagovci i Hohentwartovci z lepa poravnati!), dasiravno tudi v tem odgovoru

vijejo proti gomili, pota jim ne kaže noben spominek, nobena lučica, in vendar gredo naravnost proti gomili, kakor da bi jim bila to vsakdanja pot. In pred gomilo pokleknejo vsi na mokro zemljo, žena izvleče iz žepa štiri kratke svečice, prižge eno sama, druge dá otrokom, kateri jih prižgo pri njeni in potem vtaknejo vse v rahlo zemljo gomile. In zdaj, kako vzdignejo otročiči drobne ročice kviško, in molitev, goreča molitev za očeta jim puhti iz malih src skoz ustica; a materi se vderó solze, ne, solzopad po zgrbančenem, bledem, zvnelem obrazu in ji moči borno krilo, ki ne more braniti života mrzlega jesenskega vetra. In po obrazih otrók teče solzni kap iz rudečih oči in mati jih ne more tolažiti, kajti ona prva potrebuje tolažbe in ta, ki bi je ji mogel dati, leži tukaj že štiri leta. Naj teko solze, naj teko, on, kteremu teko, jih je vreden! — Čez dober čas reče fantič, najmlajši iz rodbine, s solzami ves zalit: „Oh mama, kako mene zebe!“ Revče ima že vse hlače na kolenih premočene. Mati si obriše mokre oči, stisne po vsem ži-

spet kot najnesramniši slepar vse dobro v Hohentwartovem pismu ignorira, a vse grdo i hudo iz njega deducira, o čemur nij v njem ni duha ni sluha. Lažnjivi „Narod“ namreč trdi, da v celem tem pismu zastoj išče one vrste ali besede, s katero bi bilo naravnost rečeno, kar ima biti, to je, da Hohentwart našemu narodnemu programu pritrjuje. Če bi to tudi res bilo, vprašam jaz „Naroda“: kje pa je v pismu rečeno, da Hohentwart našega narodnega programa ne odobruje ali sprejeti neče, kakor je on svojim „vernim“ z mastnimi črkami o tem pismu lažnjivo poročal? S tem, da se Hohentwart očitno našega imenuje i vse lažnjive mladostlovenske sovražne napade odločno od sebe odbija, menda gotovo ne?! Toda jaz rečem i vsak razumni človek mi bo pritrnil, da je Hohentwart ravno v tem pismu prav očitno razodel, da je popolnoma za naš narodni program i sicer za ves i celi narodni program z zedinjeno Slovenijo.

Znano je namreč, da je on notranjske deputaciji uže poprej ustmeno zagotovil, da naš narodni program odobruje s starim geslom: „vse za vero, dom, cesarja!“ pa tudi z novim Vošnjakovim: vse za narod, omiko i svobodo! — ker v prvem geslu je, kakor je sam opomnil, tudi drugo zapopadeno, kajti izraz: vse za dom ali domovino! obsega tudi narodnost, omiko i svobodo. — Le o zedinjeni Sloveniji ga nij takrat nikdo interpeliral, mislé si, da v narodnem programu je tako tudi ona zapopadena. Ker pa je Hohentwart v tem pismu na citirano mu trditev urednika „Soče“: „da grof Hohentwart nij za naš narodni program z zedinjeno Slovenijo, ampak le za federalizem in tako zvano avstrijsko grupo, v kateri bi Slovenci kot Slovenci prej ali slej poginiti morali“ — odločno odgovoril, da je trditev ta le prazna fantazija „Sočinega“ urednika, je s tem, mislim, kar naravnost prav očitno pokazal, da je zares za celi naš narodni program z zedinjeno Slovenijo.

Dokazila tega pa razumnemu narodnjaku prav za prav nije niti treba bilo, ker mora kakor sploh Čehi i Poljaci tako tudi vsak Slovenec, ki se nij še s pametjo skregal, s hrvaškim „Obzorom“ pripoznavati i reči: da Hohentwartu kratko i malo nij treba bilo kakega programa v podpis ponujati, ker je uže samo ime njegovo najsilnejši federalistični program.

Najmanje je pa tega zagotovila Vošnjakovcem treba bilo, ker je dr. Vošnjaku ravno tako dobro ali še bolje nego meni znano, da je grof Hohentwart, dasiravno se je kot minister najbolj le na Čehe opiral i oziral, tudi za nas Slovence dobro mislil, ker je namreč nameraval med sestavne dele federativne Avstrije tudi na novo oživljeno kraljevstvo Ilirijo v tem smislu postaviti, da bi se koroški Nemci s štajerskimi Slovenci zamenili i bi tako v oživljeni Iliriji zedinjena Slovenija gotova

votvu mraza prevzetega dečka k svojemu ravno tako prezebljenemu životu, vstane, se ozre z dolgim, tužnim pogledom še enkrat po gomili in odide s svojimi otroci, a ozre se, predno zapusti počivališče mrtvih še večkrat nazaj, še več solz pade na mokra tla. In če vprašaš, kdo počiva tu, koliko je zapustil dedičem, povedalo se ti bo: Tukaj počiva delavec, ki je pri svojem delu umrl nagle smrti ter zapustil ženo s tremi otroci. To je vse, a to je dosti. Kak razloček med tem in onim holmcem!

Tam pri onem holmcu stoji žalosten oče z dvema hčerama, zapuščenima mu po dragi tukaj počivajoči ženi. Vidi se vsim, da hranijo ranjci hvaležen spominj. Malo tje naprej kleči, tiho žalost v srcu, pri dveh gomilah sirota. Njena žalost je tiha, oko je suho, vir solz ji je že popolnoma usahnil. Revica nima nikogar, ki bi jo razumel, komur bi tožila svojo britko osodo, kakor ta dva holmca, toda tista, ki tu ležita, je več ne slišita, je ne tolažita, ji ne pomagata.

V sredi spominkov stoji kamen, va-nj je:

bila. Toda sedanji „Narod“ je od divje strasti omamljen pozabil na vse, kar je H. kot minister nam dobrega nameraval i deloma tudi storil. Kajti pod njegovim ministerstvom so bili primorski Slovenci vrlega narodnjaka Winklerja za svetovalca pri tržaškem namestništvu dobili; pod njim so bili izvrstni profesorji naši gg. Tušek, Erjavec, Žakelj i Žepič v svojo ožo slovensko domovino prestavljeni, a njih predniki — nemški, za naše razmere nesposobni profesorji v tuje kraje odpravljeni; pod njim sta bila odstavljena strahovita germanizatorja Wretschko i Holzinger od dež. šol. nadzorništva; pod njim dobili smo izvrstnega narodnjaka Šolarja na to velevažno mesto; pod njim dobila je Kranjska dežela iskrenega i velezmožnega rodoljuba dr. Razlaga za deželnega glavarja, kakoršna sreča i čast nij zaničvanih Slovencev še nikdar doletela, odkar Avstriji davke plačujemo; pod njim dovolili nam so se slovenski poštni tiskopisi; pod njim dobili smo slovenske paralele na gimnazijah i realkah itd. — Res da vse to nij mnogo; ali za začetek pri tako kratkem Hohentwartovem ministrovanju bilo je vendarle nekaj, vzlasti ker se je ves federalistični boj le bolj na Českem bil i je bilo upati, da bi konečna zmaga Čehov tudi naša popolna narodna zmaga bila, kajti zahteve Čehov krile so v sebi milo zarijo zaželjenega i težko pričakovanega, tudi nam Slovincem pravičnega federalizma.

(Konec prih.)

Politični pregled. V Avstrijskih deželah.

Vlada menda volitev ni nič kaj vesela. Minister Lasser je namreč cesarju, da se volilni reformi ni ustavljal, vedno pridigoval, da bode po direktnih volitvah izvoljen državni zbor imel sicer ustavoveren a konservativen obraz in da bode nehala pasivna opozicija. Zgodilo se je pa narobe, izvoljenih je mnogo mladih, kateri bodo v svojih tirjatvah še dalje šli, kakor Herbst-Giskrovi privrženci. Tudi to skrbi ministre, ali bode državno-pravna stranka prišla v državni zbor, ali ne. „Nova Preša“ obeta, da se ne bode nobenih tujih cerkvenih postav dajalo, da bi s tem katoliško stranko v državni zbor privabili. — Pri potrjenju volitev prišlo bo v razgovor tudi poslanstvo tistih mož, ki so bili v oskrbovalnem odboru propalih dunajskih bank, ktere so konkurz napovedale. Postava namreč veleva, da kdor je v sodnijski preiskavi, nima aktivne, tedaj tudi pasivne volilne pravice ne. Radovedni smo, kaj bode ustavoverna večina s temi svojim privrženci storila. — Ustavoverni listi z veseljem priporočajo, da nam bode pruska vlada poso-

vrezano ime umetnika, čegar znajdba je na svetu naredila velike prekucije, ki je nekđaj slavno bil spremljan na ta kraj in tu pokopan. Zdaj pa je njegov holmec samotni, nihče ni okinčal spominka, nihče se ne ustavi pred njim. Tako mine vsa posvetna slava!

Kaj pa ona dva stara človeka, mož in žena, ki hodita po pokopališču sem ter tje in se tu pa tam ustavita in tužno ogledujeta gomile? Oče in mati sta, marveč bila sta, kajti smrt jima je pobrala zaporedoma lepi venec otrok, ki zdaj tu počivajo, a ne vsi, dva sta padla v boju za domovino, eden počiva v laški, drug v nemški zemlji. Milovanja vredna starčeka! Tudi tema ni solz v očeh, vir se je posušil, tužna zapustita počasnih korakov mirú dvor in za njima gremo tudi mi, srce nam je napolnjeno britkih vtiskov. Po vsih cerkvah pa se oglasijo zvonovi, ki vabijo verne k molitvi za duše, katerih spominj se obhaja. Ali ne govore tu duhovi umrlih z živimi?

dila 130 milijonov od tistih denarjev, ktere je iz Hanovrskega in Francozkega dobila. Pruska dobro vé, da si s tem pridobi srca tistih, ki vedno le Nemčijo slavé, in hoče na tak lep način Avstrijo v svoje klešče dobiti. Menda bodo naši politikarji vsaj previdili nevarnost, ktera jim od tod preti in prusko ponudbo izbili. — „Pester Lloid“ piše, da se bode cesarski ogovor v državnem zboru bral še le 16. novembra. — Včeraj so se bili tudi ustavovni državni poslanci zbrali, da bi se pogovorili, kako bodo postopali.

Vnanje države.

Saksonskega umrlega kralja pripeljali so 30. oktobra iz Pilnic v Draždane, kjer so ga 31. zvečer v dvorni cerkvi pokopali. Tudi nemški cesar Viljem se je vdeležil pogrebne svečanosti.

Na Francoskem si leva na vse kriplje prizadeva spodbiti ustanovitev monarhije. Vtrdila se je z nekterimi novimi poslanci in utegne se zgoditi, da bode pri glasovanji večino imela. Večina ljudstva pa želi kralja, in vlada menda namerava razpustiti narodno skupščino, če bi republikanci imeli večino, ter razpisati nove volitve, pri kterih se nadja monarhiji prijazno večino dobiti.

Iz Solnograda je grof Chambord 27. okt. poslal pismo do Chesnelonga, o kterem danes samo nekoliko omenimo. Chambord ostane nepretresljivo pri svojih sklepih, da nič tega ne prijenja in ne prekličé, kar je poprej izrekel, da ne more v nič privoliti, kar bi potlej njegovo vlado slabilo, bodi si v oziru na zastavo ali kar koli; on hoče vse ostati, kar je ter se ne poda v pogoje in garancije, ker ako je danes utrjen, bode jutri brez moči. Tehtne so besede: „Francija ne more poginiti, zakaj Kristus še ljubi svoje Franke, in ako je Bog sklenil kako ljudstvo oteti, on čuje nad tem, da se žeslo pravice položi le v tiste roke, ki so dosti močne ga sukati.“

Odbor deveterih je imel sejo zarad tega pisanja, in leva sredina je menda sprejela resolucijo: da je prišel trenutek, ko naj se konservativna republika vravna.

Med tem so v Antunu zasačili skrivno družbo, ki je sklenila v gradu Sully stanujočo markizinjko pl. Mak Mahon, vnukinjo maršalovo, ko zastavljenko vzeti in zapreti. Zavrženim rudečkarjem je vse mogoče.

◊ volitvah.

Iz Kočevja se nam poroča, da so za volitev deželnega poslanca, ki bode 7. t. m., v nekterih srenjah razpisane tudi prvotne volitve. Po našem mnenju trpi oblast volilnih mož šest let, kakor oblast deželnih poslancev. Če tedaj kak poslanec pred časom odstopi ali umrje, smejo njegovega namestnika postavno voliti edino le tisti možje, ki so njega volili. Tako se je doslej res tudi godilo. Ko je bilo treba pred nekaj leti namesto umrlega prošta g. Kosa voliti novega deželnega poslanca za Kranj, Loko in Tržič, ni bilo nikjer prvotnih volitev, ampak volili so ga poprejšni volilni možje. Čudno se nam zdi, da Kočevski okrajni glavar tega ne vé; menda meni, da bodo pri prvotnih volitvah zdaj izbrani taki možje, ki bodo v njegov rog trobili. A za trdno se nadjamo, da mu bodo naši vrli Kostelci, Ribničani in Laščani štrečno zmedli, kakor l. 1871, ko so bili izvolili narodna kandidata g. Sveteca in Petra Kozlerja. Kočevska volitev bo silno važna, pokazalo se bo, če so si ustavoverci res kaj veljave pridobili, ali ne. Če zmagajo v Kočevji,

bodo gotovo delali na to, da se razpusti deželni zbor kranjski, ker se bodo nadjali, da pri novih volitvah dobé večino. Zdaj volilci, pozor, če nočete v kratkem imeti zopet volitve!

Kupčijska zbornica voli svojega poslanca za deželni zbor v saboto 8. t. m. Upamo, da se narodni glasi ne bodo tako čudno cepili, kakor pri volitvi za državni zbor, izvoljen bo gotovo narodnjak.

Pri volitvah za državni zbor je na dalje izvoljenih:

Na Češkem izmed 92 poslancev 34 federalisov in 58 ustavovercev;

na Tirolskem 7 federalistov, 18 ustavovercev;

na Dalmatinskem 3 federalici, 6 ustavovercev.

Dozdaj našete dežele volijo 290 poslancev; med temi je 82 federalistov, 18 nedoločnih in 190 ustavovercev.

Na Poljake se ni dosti zanesti; narodnih poslancev imajo 43, potem 14 ustavovernih Rusinov, in 4 jude.

Dopisi.

Iz Pohorja, 31. okt. Gospod dr. Vošnjak je tedaj pri zadnjih volitvah za državni zbor v celjskem okraju zmagal in sicer s pomočjo nemškutarjev in mladoslovencev. Dobro bi bilo, ako bi zdaj volilcem naznanil, kterih načela bo zagovarjal, ker so si zeló naprotna. „Nemškutarska“ stranka, ktera se tudi „ustavoverna“ imenuje, vsakokrat svojim volilcem za strašilo predstavlja kraljestvo Slovenijo — vsaj na slovensko-štirskem — in o zedinjenju vsih Slovencev nihče noče nič vedeti. Mladoslovenska stranka pa si je ravno „Slovenijo“ izvolila za poglavitno točko svojega programa. Povejte zdaj, g. Vošnjak, kterih načela boste zagovarjali, ker mora vsak poslanec zagovarjati želje svojih volilcev? Ali boste stali na strani nemškutarjev in zagovarjali sedajno ustavo, ali pa boste stali na strani mladoslovencev in tirjali zedinjenje Slovenijo? odgovorite vsaj pred, kakor boste romali na Dunaj.

Iz Bistriškega okraja, 31. oktobra. — Predragi „Slovenec“, dobro nam došel! le to obžalujemo, da nam nisi že saj pred dvema mesecema na pomoč prišel. Veselega ti nimamo nič poročati; kakor nad prišlo jesenjo tužno mati narava pobeša glavo, tako se vrtil tudi nad poštenimi rojaki po dokončanih volitvah prežalostna osoda nemile nam zgube, ktera je prihrula iz brezverskega hudournika. To je blagi cvet „Sl. Naroda“! Pa naj kdo taji, če more! Dokler so bile priljubljene „Novice“ še same, smo vsako leto bolj napredovali, ker so na verski podlagi izhajale, pa tudi kakor prava mati nam bile, nam je solnce prave omike in svobode čedalje više sijalo. Tako je, tako! mladenči slovenski, ki se tako radi ponašate: „Mi smo mi!“

Zguba je proti prejšnjim volilnim izidom letos res velika, pa tolažimo se saj z lahko vestjo, da se propagandi nismo vdali. Delali smo, kar se je dalo za preblagega grofa K. Hohenwarta; al značaji so se ti prečudno spreminjali, kakor mavričine barve; mnogo bi jih bilo rado glasovalo za grofa Hohenwarta, pa so se v Postojni zbalí glavnih „Fakužev“, da bi ne bili potem sramoteni. To so značaji, kakor petelin na strehi. Pa slava vam Gorenjci! Kar mi nismo mogli zvršiti, izvršili ste vi tako izvrstno, toraj živila Gorenjska!

Ne morem si kaj, da bi še ne omenil o „Poslanem“ iz Ilirske Bistrice v „Sl. Narodu“

od 23. t. m. Preostudno bi bilo tiste in enako umazane besede vtikati v poštenega „Slovenca“. Zarad dopisnikov „Slov. Naroda“ se mi ne zdi nič čudno, ker zna biti, da so starši koga tako učili, tem bolj pa tukajšni čitatelji obžalujejo vredništvo, ki je bilo menda v pošteni šoli, da take besede sprejme v svoj list. Jaz mislim, da je bila vsacega mati tudi „žena“? Zakaj le niste že kot otroci proč zdvijali, ker se je treba žene bati, kakor peklenščeka. Se vé taki cvetki klijejo iz nove omike in svobode. Precartani izrazi devetnajstega stoletja!

Iz Čičarije, 31. oktobra. Kako zmešane so misli o dolžnostih do naroda v glavah nekterih, ki se imajo za prvake v svojem selu, ne samo po volitvi, ampak po pameti in izobraženosti, zapazil sem včeraj na nadžupanu Jelšanske občine g. Kalčiču. Zdravilna spričala za goveda on daje, kaj mislite v kterem jeziku?! V slovenskem ne, ker tako mislim, še nikdar vradoval ni; v laškem ne, ker preveč čisla nemški jezik, da bi ga ponižal za „Amtsprache“ pri spričalih za goveda. V kterem tedaj? V madžarskem! Bralci „Novic“, posebno nadžupani čisto slovenskih županij, oglejte si to spričalo v hunskega jezika. Takole se glasi: „Marhajarlat a vezsmentes köz sögböl. Hogy fenin dezet marha inen voló elhajtásdkor egeszsegesnek talatatok es, itd.“ Ako kdo želi g. Kalčič-a posnemati, pošljem mu celi formular.

Kelt Jelšane 1873 ivi Oktober 27 an.

A. koszegelő ljaraja

Kalčič m. p.

Poglejte no, kako naši ljudje še malo čislajo domačo besedo, kako radi segajo po tujščini, čeravno je prav nič ne razumejo. Koliko je še tukaj treba nauka in bujenja, da zaslepljeni in v tujščino zatelebani kmet spozna, da ni samo to lepo, kar imajo tujci, da je domača beseda milejša, kot druga, da sam sebe sramoti in svojo mater, kdor se sramuje glasov, s kterimi ga je ljuba mati v spanje popevala; da meče blato sam na-se in na svoje, kdor zaničuje svoje, da tedaj ni vreden tlačiti trave, ker tujcu daje povod, da z nemilo srdno peto stopa narodu na vrat! Zato, menim, ni čas, da se rodoljubi cepijo v stranke, pogubne celoti, kakor žalibog propad Slovencev pri državnih volitvah kaže. Na narodnem polju imamo še vsi dosti dela, tukaj se vsi lahko srečamo in bratinsko si v roko sežemo za prosveto nevednega naroda.

Liberalci res mislijo, da brez duhovnov morejo politikovati, pa kako se motijo, če mislijo brez njih narod osrečiti! Na deželi je svetovnikov premalo, ki točno prebirajo časnike, da bi z modrim naukom delali proti vpljivu uradnikov, s kterimi ima kmet zmiraj opravila, ki ga tudi, posebno o času volitev, znajo prav dobro obdelovati. Liberalci k sebi vabijo učitelje; ali niso še vsih zvalili in jih nikdar ne bodo. Pa učitelj jim tudi še ni dovolj za izobraženje kmeta, ker je preveč odvisen od svojih nadzornikov, da bi proti njihovim načelom mogel kaj vspešnega delovati. Plače ima malo, le za vsakdanji kruh, a družino večkrat veliko. Od očeta pa z veliko družino, a majhno plačo pričakovati, da bi proti predstojnikom svojim, ki ga lahko iz službe pahnejo, delal, je vagana reč.

V premnogih krajih tedaj za izobraženje ljudstva družega ni, kakor dotični duhoven, ker v mnogih krajih razun njega ni izobraženih, da bi mogli še druge vaditi. Ako je liberalcem res kaj na tem, da se ljudstvo prebudi, bi podpirali duhovne, ne pa jih črnili pred ljudstvom. Razločka med načeli narodnih duhovnov in narodnih liberalcev tedaj ni, ako

liberalci nimajo tajnih, katerih si ne upajo razglasiti, ker so pogubni veri in državi. A s tem, da si ne upajo ž njimi na dan, jih sami obsodijo kot slabe, ali vsaj kot neprimerne sadašnjemu času.

Če pogledaš dopise liberalnih časnikov, vidi se, da duhovne pitajo z najgrjimi psovkami, fanatično krdelo, nunci, sršenja armada itd. Pa kaj mislijo pač liberalci s takimi psovkami? Morda ljudstvo pridobiti za svoje može? Ne, ne, pametne bralce take psovke žalijo, norci se jim smeja, vetrniki pa se navadno popolnoma obrnejo od narodnih strank in stopijo v nasprotni tabor. Zato se je zgodilo, da so nemškutarji pri volitvah povsod zmagali, kjer so liberalci v večem številu izpodkopavali konservativno stranko, a za svoje može skoraj nič pridobili. Vsa slovenska mesta in trge zastopali bodo zagrizeni ustavovorni poslanci, to je sreča in čast, za katero se ima slovenski narod zahvaliti liberalcem.

Iz Celovca, 1. novembra. (Po volitvah.)
Pravna naša stranka je propadla pri vseh volitvah, pa padla je tako, da se ji ni treba sramovati. Upati smemo, da je pri prihodnjih volitvah zmaga vsaj v kmečkih občinah gotovo naša, ako bode zaupanje do naše pravne stranke tako napredovalo.

Leta 1863 je bil za poslanca v deželni zbor izvoljen edini gosp. Andrej Einšpieler; dobil je bil 51 glasov. Leta 1871 je bil imenovan gospod zopet izvoljen in ž njim še dva druga kmečka posestnika v lavantinski dolini; imeli so ti gospodje 84 glasov. V celi deželi pa so kandidatje naše stranke v kmečkih občinah dobili že 127 glasov, in liberalci so imeli 428 glasov. Pri poslednjih volitvah za državni zbor leta 1873 so pa liberalci v kmečkih občinah dobili 388, in mi že 263 glasov. Leta 1873 toraj na naši stranki stoji že 131.000 kmečkih prebivalcev na Koroškem, kar je skoraj polovica.

Po mestih in trgih ni šlo tako srečno in veselo, pa vendar smo svobodno tudi tega veselili, kar smo po teh krajih dosegli. Poprejšnja leta nismo imeli ne enega glasú, pri poslednjih volitvah pa smo jih dobili vendar že 107, in dobili bi jih bili gotovo še veliko več, ako bi bila naša stranka v Belaku in Šent-Mohoru šla volit. Naš kandidat v Celovcu je dobil 26 glasov, toraj več kakor jih je dobil lani Jezernik, ko je bil le z dvajsetimi glasi izvoljen za mestnega odbornika.

Pri volitvi velikih posestnikov, kjer so naši poprej dobivali po 4—5 glasov, jih je naš kandidat letos dobil že 12. Izvoljen je bil baron Cnobloch, ki ni še naše domovine in ne naše vere.

Naša kupčijska in obrtniška zbornica je pa pravo gnjezdo liberalcev in prevejanjih Nemcev in nemškutarjev. Govorilo se je, da voli znanega Schindlerja, pa vendar je bil le izvoljen nemškoliberalc Canaval. Za Schindlerja se je posebno potegoval dr. Viktor žl. Rainer in moker Mayer, oba znana liberalca, ki bi iz gole ljubezni rada pohrustala vse Slovence. Da so jima tudi drugi prvaki: Jezernik, Hilinger, Trei itd., privdarjali, govori se povsod, le neko pismo iz Dunaja jih je prestrašilo, da niso volili Schindlerja. In čujte, čujte! Kdo je to zadalžil, da bi bili skoraj Schindlerja dobili v državni zbor? Vi na Kranjskem, čemu ste volili Hohenwarta, in proti temu morajo liberalci svoje naj boljše govornike poiskati. Hohenwart je res pravi „bav-bav“ za liberalce. Slava vam in njemu!

O nerodnostih, ktere so liberaluhi pri volitvah počenjali, kako so uboge kmete stiskali

in tlačili, rajši molčim, saj jih pozna ves svet, povsod ti tički pojó eno in tisto pesem. Tudi vi na Kranjskem jih poznate in ste jih čutili pri poslednjih volitvah. Nekdaj ste na Kranjskem tako lepo složno delali in slavno zmagovali pri volitvah. Pritepli so se tujci in ljuliko razdora in sovraštva nasejali med vas; škoda velika, vredna krvavih solz, le nasprotniki naši se smeja! Ubogi zapeljani narod bode gotovo enkrat spoznal te čudne rodoljube, ki so ga tako razdrli in osramotili, in ne bode jim prepeval pesem slave in hvale, temveč pesem sramote in kletve!

Iz št. Jurija pri Svibnjem 1. nov. —
25. okt. je v Padeži podružnici popoldne strela ubila neko ženo v hiši pri mizi, ko je korun lupila; možu pa, ki je na čelešniku sedel in otrokoma blizo njega, se ni nič žalega zgodilo.

Gospodarske stvari.

O banki „Sloveniji“.

V nekterih listih brala se je notica, da je glavni ravnatelj podpredsedniku banke izročil obširno spomenico, v kateri nasvetuje neobhodno potrebne preuredbe, da mora banka propasti, ako se ne izvršijo te preuredbe itd. Ker pa vse to še premalo efekta naredi, zatoraj mora še priti na vrsto strašna vest, da je od vplačanega kapitala od 340.000 gl. le še 42.000 gl. v bankini blagajnici, vse drugo se je malopridno potrosilo. Ker imajo take novice hudobni nalog, iznemirite delničarje banke, begati one, ki hočejo pri banki zavarovati svoje imenje in konečno v nič spraviti narodni zavod, toraj smo dolžni, v kratkem o pravem stanu banke priobčiti nektere resnice, ki bodo gotovo pomirile občinstvo. Da se tukaj ne bodemo spuščali v daljno razkladanje, se ob sebi razume, to bode storila vestna bilanca, ki se bode koncem t. l. priobčila. Brž na polna usta hočemo povedati, da so po raznih listih navedene številke 340.000 gl. kapitala in 42.000 gl. ostanka popolnoma neresnične. Resnica pa je, da celo premoženje banke v gotovini, v hišah, v tirjavah pri pozavarovalnih društvah, podružnicah, agentih in v menjicah presega akcijonarni kapital.

Prirastek premoženja po tej poti se lahko razvidi po izkazih, ki jih ravnateljstvo vsaki mesec po slovenskih listih razglasi. Zadnji izkaz od dne 31. oktobra je pa ta-le: Število polic 13062, zavarovani kapital 43.577.921 gl. Čiste premije je ostalo 276.423 gl. 8 kr.

Ti resnični razlogi bodejo občinstvo prepričali, da denarni stan banke ni črn, kakor ga hočejo malati blagodušni prijatelji.

Res je, da ima vsako zavarovalno društvo, predno se ustanovi in začne delovanje, jako velike stroške in tudi „Slovenija“ ni bila brez njih, a brez predstrošov ni nobena trgovina, brez takih ne bi imela danes banka 272.652 gl. 65 kr. čiste premije, kar so pravi dohodki banke. Velike stroške napravilo je banki vstanovljenje podružnic v Peštu, Pragi, Trstu in na Dunaji. Splošnja organizacija, nastavljenje agentov po teh deželah, plača uradnikov, tiskovine so neobhodne potrebščine, a vse to stane denar, in če se je tukaj morda preveč potrosilo, so temu krivi oni gospodje, katerih glasila zdej vedno črnijo in spodkopavajo banko, ki so pa takrat, ko so bili oni na krmilu, našli vse v najboljšem redu.

Takim stroškom zanaprej v okom priti, morala je biti prva skrb in že so se zdatno zmanjšali stroški na Dunaju, v Pragi in v Ljubljani. Da se pa take važne preuredbe ne izvršijo na hip, to bode vsak nepristranec spre-

videl. Znano je pa tudi celemu svetu, da imajo enaki zavodi, posebno pa zavarovalnice, zaradi velike konkurence v časnikarstvu mnogo nasprotnikov, in slišati morajo takih psovki tudi zavodi, ki imajo milijone na razpolaganje. Da se pa taki hudobni glasi raztrosijo v domačem časnikarstvu, to mora vsakega pravega domoljuba boleti v dnu srca. Ali se to pravi pospeševati narodno blagostanje, če se sumiči, obrekuje, laže, in kot nepošteno djanje svetu objavlja trud in poštena delavnost v prid ubozega naroda? In cilj in konec je v prvi vrsti vendar-le, pospeševati blagostanje slovenskega naroda s tem, da se mu deli denarna pomoč v nesreči požara ali smrti.

Naj bi te male a resnične vrstice pomirili one rojake, ki vedo ceniti veliko težavo izdatnega napredka v prvoletnem delovanju takega zavoda; — naj bi pa tudi pri nasprotnikih vsaj toliko pripomogle, da si poiščejo zanaprej le resničnih virov, in ne bi trpel neopravičene škode po daljnem enakem postopanju celemu narodu v korist vstanovljeni zavod.

Domače stvari.

(V listeku „Slovenskega Naroda“ št. 251 nahaja se sostavek: „Materijalizem v prirodoslovju“, kteremu je podpisan nek Davorin Selski. Spis je poln panteističnih zmot, o katerih bodemo o priložnosti obširniši govorili, a največi zmot Davorina Selskega je ta, da je bralce „Slovenskega Naroda“ imel za tako neumne, da nobeden ne bo vedel, kje je omenjeni spis ukradel. Vzel ga je namreč od besede do besede iz nemške knjige: „Natürliche Entwickelungsgeschichte von Ernst Häckel, 2. Auflage 1870. Kdor se hoče tega prepričati, naj vzame v roke omenjeno knjigo, naj poišče 32. stran in naj jo z Davorinovim spisom primerja. To so učnjaki „Slovenskega Naroda!“

(„Narod“ duhovščini na Notranjskem očita, da je pri volitvah agitirala s cerkvenim denarjem. Tako početje bi grajali tudi mi, zato bi bili „Narodu“ prav hvaležni, da nam pové, kje se je to godilo. Ker pa tega ne stori, dasiravno je najbolj vesel, kadar osebnosti napada, dozdeva se nam ona vest zgolj domišljija in natolcevanje „Slovenskega Naroda“, ki menda sam po sebi sodi ter misli, da naša duhovščina tako ravna s cerkvenim premoženjem, kakor n. pr. Narodovci s premoženjem „Narodne tiskarne“ in z denarjem zloženim za Tomšičev spominek.

(Gospod Murnik) dobil je kot nadzornik kranjskega oddelka v svetovni razstavi Franc Jožefov red.

(Tiskavno pravdo) pred porotniki ima danes „Sl. Narod“ Toži ga nek župan zaradi razžaljenja časti. Prihodnjič bomo povedali o tej pravdi več.

 Zaradi premoženega družega gradiva, morale so danes izostati navadne zadnje rubrike.

Mesečni izkaz banke „Slovenija“.

Požarni oddelek.

Stanje dne 30. septembra 1873: 12886 polic, 40.079,426 gl. zavarovane istine, 362,069 gl. premije. — 31. oktobra 1873: 14062 polic, 43,577,921 gl. zavarovane istine, 420,232 gl. 26 kr. premije. — Prirastek: 1176 polic, 3,498,495 gl. zavarovane istine, 58,163 gl. 26 kr. premije.

Telegrafske denarne cene

3. novembra.

Papirna renta 68.50. — Srebrna renta 73.25. — 1860letno državno posojilo 101.50. — Bankine akcije 965. — Kreditne akcije 219.—. — London 112.80. — Srebro 107.75. — Ces. kr. cekini 541 1/2. — Napoleonsd'or 9.07.

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.